

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Інформаційний спротив ворожим наративам засобами мікромедіа в умовах російсько-української війни

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
в Запорізькому національному університеті

ЗАПОРІЖЖЯ - 2023

VID BUD OVA

СІЧЕМО | про ЗАПОРІЖЖЯ

RADIO НА ДОТІК

ХТО Я? ЯК ТУ ТАМ

«НОТА ЄНОТА» ЗАПРОШУЄ ОСВІТЯН ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КРЕАТИВНИХ ІГОР З ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

А ЩО ТРАПИЛОСЬ?
@ashotrapilos · Підписалося 1,2 тис. користувачів · 46 відео
Ми - Юля і Ліна. Тут проговорюємо все, що нас бентежить.

Підписатися

ЯК «СОДА» ПЛАНУЄ ОЧИЩУВАТИ ІНФПРОСТІР СУСПІЛЬСТВА:
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО МЕДІА

У МЕНЕ
НЕМАЄ ДОМУ.

шрами Запоріжжя

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПРОТИВ ВОРОЖИМ НАРАТИВАМ ЗАСОБАМИ МІКРОМЕДІА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
в Запорізькому національному університеті
(27–28 листопада 2023 р.)

*Затверджено на засіданні Вченої ради факультету журналістики
Запорізького національного університету
Протокол № 5 від 07.12.2023 р.*

Інформаційний спротив ворожим наративам засобами мікромедіа в умовах російсько-української війни : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [відповідальний редактор В. А. Ковпак]. Запоріжжя : ЗНУ, факультет журналістики, 2023. 149 с.

Редакційна колегія:

Костюк Віктор Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету журналістики; Ковпак Вікторія Анатоліївна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, заступник декана факультету журналістики з наукової роботи; Сірінюк-Долгарьова Катерина Григорівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики, Березенко Віта Віталіївна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Чернявська Людмила Віталіївна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики; Плеханова Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри видавничої справи та редагування; Санакоева Наталія Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Баранецька Анна Дмитрівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Іванюха Тетяна Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Пирогова Кристина Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Іванець Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, заступник декана з профорієнтаційної роботи; Доценко Катерина Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності; Рибка Дарина Олександрівна, голова НТСА факультету журналістики. Технічний редактор: Бєлий Кирило Олександрович

Цей збірник матеріалів конференції створено в рамках проведення дослідження інформаційного спротиву ворожим наративам інституціалізованих мікромедіа запорізького інформаційного сегменту за підтримки ІСАР Єднання у межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства», що реалізується ІСАР Єднання у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) і Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки ширшій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку.

На обкладинці: скріншани сторінок медіа, статей за покликаннями (<http://surl.li/lvpwh>), (<http://surl.li/oipgk>).

ЗМІСТ

Вступне слово	5
<i>Антибура О.</i> Мистецькі аудіоподкасти: особливості звукового образу	9
<i>Баранецька А.</i> Мікромедіа як інструмент реалізації стратегічних комунікацій.....	12
<i>Березенко В., Іванець Т.</i> Мікромедіа: причини та умови виникнення	17
<i>Бондарчук А.</i> Проблематика внутрішньо переміщених осіб у фокусі онлайн-видання «Репортер»	20
<i>Вербицька К., Санакоєва Н.</i> Комунікаційні кампанії українських некомерційних організацій як засіб інформаційного спротиву під час війни	25
<i>Гиріна Т.</i> Протидія ворожим інформаційним інтервенціям у міжнародній економічній журналістиці	30
<i>Горбенко І.</i> Вітчизняні мікровидавництва періоду російсько-української війни...	34
<i>Джолос О.</i> Мікромедіа як домінуючі джерела інформації під час російсько-української війни	37
<i>Іванюха Т., Даниленко Ю.</i> Протидія дезінформації у воєнний час засобами мікромедіа: кейс пресслужби ДСНС у Запорізькій області.....	41
<i>Іванюха Т., Жиріхова К.</i> Комунікаційні інструменти просування ресторанних послуг в Україні в умовах воєнного стану.....	44
<i>Касімова К.</i> Локальні медіа: практичний та програмний вимір	48
<i>Кисельова О.</i> Структурно-тематична характеристика українських електронних видань для молодих батьків.....	52
<i>Кобинець А.</i> «Спільнопілля»: медіапроект журналістів Білопілля та Краснопілля на Сумщині як приклад інформаційного спротиву ворожій пропаганді	56
<i>Ковпак В., Кліщ А.</i> Соціальні медіа в системі «нових медіа»: огляд тенденцій	63
<i>Лебідь Н., Романюк Н.</i> Локальне мікромедіа «Яктитам»: цільове призначення та тематична концепція.....	66
<i>Литвиненко А.</i> Культурно-мистецькі телепрограми під час повномасштабного вторгнення росії до України.....	70
<i>Лиховоз А.</i> Тема волонтерства в українських радіопроєктах	74

<i>Любченко Ю.</i> Чутливий контент проєкту «Яктитам»	78
<i>Микитів Г.</i> Висвітлення російсько-української війни засобами креолізації в інформаційному просторі клауд-месенджера «Telegram»	82
<i>Мінський В.</i> Функціональна та комунікаційна специфіка мобільних додатків	86
<i>Островська Н.</i> Протидія стереотипізації вразливих груп засобами мікромедіа....	91
<i>Плеханова Т., Сіденко В.</i> Текстовий креатив у медіапросторі України під час повномасштабного вторгнення	94
<i>Приходько В.</i> Персональні мікромедіа у бізнес-середовищі як спосіб трансляції національних цінностей під час війни	98
<i>Рогова Т.</i> Мікромедіа як навчальний інструмент під час викладання дисциплін спеціалізації	102
<i>Синоруб Г., Йордан Г.</i> Тернопільські онлайн-медіа у фокусі сприйняття аудиторії	106
<i>Соломенко Л.</i> Особливості діяльності мікромедіа (на прикладі запорізького проєкту «Яктитам»)	110
<i>Сорвін В.</i> Мікромедіа як новітня форма комунікації в соціальних мережах	114
<i>Тернова А., Ливада М.</i> «Яктитам»: історія та сьогодення запорізького медіа..	118
<i>Фролов П.</i> Українські подкасти про кіно: формально-змістові характеристики..	123
<i>Христич В.</i> Типові прийоми журналістики в Instagram на прикладі мікромедіа «Ікла»	128
<i>Чабаненко М.</i> Молодіжні онлайн-проєкти як альтернатива дорогим кон'юнктурним медіа	133
<i>Чернявська Л.</i> Медіакритичні проєкти українських мікромедіа.....	138
<i>Чичика Є.</i> Літературні подкасти в сучасному інформаційному просторі України	141
<i>Sirinyok-Dolgaryova K.</i> Micromedia as a form of digital journalism: history of defining the term.....	146

Анжеліка Бондарчук,
*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 061 «Журналістика»,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
Наук. кер.: к. соц. ком., доцент Синоруб Г. П.*

ПРОБЛЕМАТИКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ФОКУСІ ОНЛАЙН-ВИДАННЯ «РЕПОРТЕР»

Проблеми внутрішньо переміщених осіб (ВПО) актуалізувалися в інфопросторі з початком російсько-української війни, з 2014 року, коли назріло вирішення питань захисту громадян, що постраждали внаслідок подій у Криму, Севастополі та окремих районах Донецької та Луганської областей. У період широкомасштабного вторгнення, коли відбулося масове переміщення людей в інші області, регіони, громади, ця тема потребує особливої уваги, регулярного висвітлення в медіапросторі. Соціальна адаптація, інтеграція ВПО у приймаючі громади стали предметом наукового осмислення таких учених як: В. Вершиніна, Т. Крушельницька, О. Матвеева, М. Стадник, І. Трубавіна, Л. Ярошенко та ін. Моніторинг медіа щодо висвітлення проблематики ВПО здійснюють Асоціація «Спільний простір», МЕМО 98, представники регіональних медіа-клубів.

Оскільки Івано-Франківськ став не лише військовим тилом, але й прихистком для значної частки внутрішньо переміщених осіб, що постраждали від повномасштабної російської агресії, актуальним є дослідження щодо висвітлення проблем ВПО в онлайн-медіа – інформаційних платформах, що користуються популярністю серед сучасної аудиторії. Варто наголосити на тому, що тенденція до активного залучення аудиторії нині набуває особливої актуальності в медіасередовищі. Залученість – одна з найважливіших метрик в аналізі, що визначає, наскільки є популярним інформаційний ресурс [3].

Для моніторингу проблематики ВПО в Івано-Франківській громаді, скористаємося локальним медіа «Репортер», що позиціонує себе як онлайн-видання та має представництво в: Фейсбукі з аудиторним показником – 46 тисяч, Інстаграмі – 1747 читачів, Ютубі – 562 користувачів.

Власне поняття «Внутрішньо переміщена особа» (ВПО) – в українському законодавстві це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [1].

Науковиця Ірина Трубавіна проблеми внутрішньо переміщених осіб поділяє на: **першочергові** (реєстрація, їжа, житло, соціальні виплати, освіта, послуги з охорони здоров'я, працевлаштування працездатних членів родини і забезпечення певного рівня життя родини для виховання, догляду і розвитку дітей) та **типові** (психологічні, економічні, матеріальні, соціальні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, юридичні) [4]. Представлену класифікацію візьмемо за основу для моніторингу медіаконтенту онлайн-видання Івано-Франківщини – «Репортер» за період 2022–2023 рр.

За загальними характеристиками ця інформаційна платформа публікує актуальні статті, репортажі, фото та відеосюжети. На сайті представлені рубрики: статті, подкасти, та новини, що мають підрубрики: «Люди», «Авто», «Кримінал», «Війна», «Світ», «Гроші», «Соціум», «Культура», «Історія», «Політика». На сторінці функціонує онлайн-радіо «Західний полюс» із потоковим новинним та музичним контентом.

Результати проведеного дослідження (у роботі подаємо на прикладі заголовкового комплексу) засвідчили, що здебільшого у матеріалах із **першочергових потреб** ВПО у 2022 році висвітлювалися проблеми:

- житла та умов проживання («На Прикарпатті знайшли дім майже 100 000 переселенців», «У Городенці у прихистках для ВПО встановили генератори», «Тимчасовий прихисток. Як на Прикарпатті вирішують проблему з житлом для переселенців», «У Франківську росте попит на квартири в новобудовах», «Благодійники передали постіль, матраци та подушки для переселенців на Прикарпаття», «На Прикарпатті 20 прихистків для переселенців отримують побутову техніку»)(6 одиниць);

- соціальної підтримки («Двоє студентів зі США організували для дітей-переселенців подарунки до Миколая», «Переселенці-пільговики можуть не платити у Франківську в комунальному транспорті», «Коломийський район прихистив понад 30 тисяч переселенців», «Порося або 10 курей: У Коломийській громаді переселенці та місцеві можуть отримати допомогу»)(4 одиниці);

- освіти («У Франківську стартували курси з історії національно-визвольної боротьби», «Як знайти вільні місця в дитсадках Франківська: 5 питань до міської влади», «У Франківську завершилися курси з української для переселенців», «Мирослав Луцький: «В Університеті Короля Данила багато програм підтримки обдарованої молоді»)(4 одиниці);

- послуг із охорони здоров'я («Декларація – не проблема. Куди у Франківську переселенцям звертатися за меддопомогою»)(1 одиниця);

- працевлаштування («З досвідом і без. Яку роботу пропонують на Прикарпатті переселенцям і місцевим»)(1 одиниця) [2].

Типових проблем :

- юридичні («Богдан Питель: «Ми робили все, аби люди розуміли, що ЦНАП про них турбується»»)(1 одиниця) [2].

У 2023 році із **першочергових потреб** в онлайн-медіа порушувалися проблеми:

- житла та умов проживання («На Прикарпатті знайшли дім майже 100 000 переселенців», «У Городенці у прихистках для ВПО встановили генератори»)(2 одиниці);

- соціальної підтримки («40 дітей поліцейських Франківщини поїхали на відпочинок в Польщу», «В Україні запрацювала програма пільгового іпотечного кредитування молоді. Умови та приклад розрахунку») (2 одиниці),

- послуг із охорони здоров'я («Пластичні хірурги та ортопеди-травматологи з Німеччини оперуватимуть у шпиталі "Брасс"») (1 одиниця),

- працевлаштування переміщених осіб та статистичні дані («У Франківську запрацював швейний коворкінг SEW4U», «Робота є? Кого зараз шукають роботодавці у Франківську та області», «Почати знову. У Франківську «Д.О.М.48.24» допомагає переселенкам знайти роботу та підтримку») (3 одиниці) [2].

Типових проблем:

- психологічні («У Франківську внутрішньо переміщених жінок вчили справлятися з травмами», «У Франківську 51 дитина взяла участь у реабілітаційному таборі від духовної семінарії») (2 одиниці) [2].

Загалом, здійснивши порівняльний аналіз медіаконтенту про ВПО за роками, можемо стверджувати, що у 2022 році переважають публікації, які торкаються проблем житла (6), соціальної підтримки (4), забезпечення освітою (4), а у 2023 році актуалізуються теми щодо працевлаштування (3), психологічної підтримки (2). Дещо менше, в порівнянні з попереднім роком, висвітлюються проблеми соціальної підтримки (2), житла та умов проживання (2) (рис. 1).

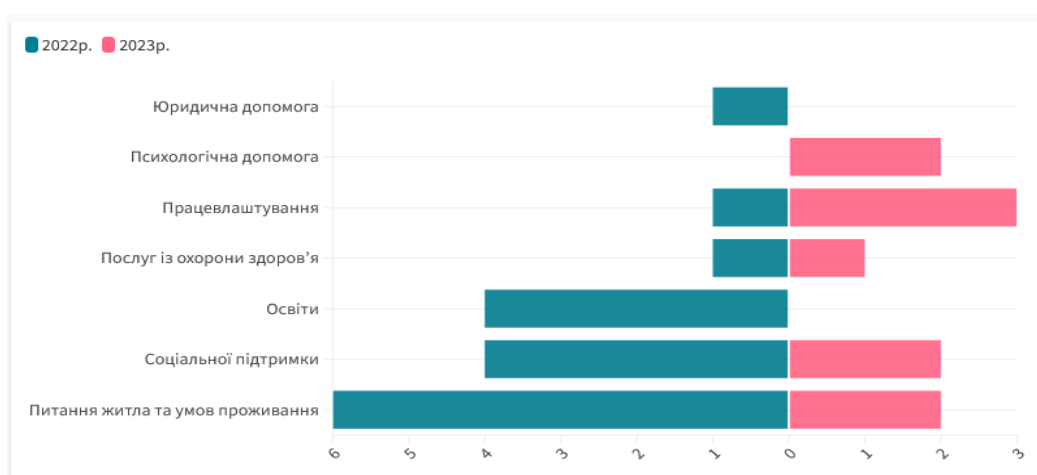

Рис. 1. Кількість матеріалів про ВПО за 2022–2023 рр.

відповідно до окресленої проблематики

Отже, проаналізувавши проблематику внутрішньо переміщених осіб у фокусі онлайн-видання «Репортер», можемо резюмувати, що в 2022 році, коли відбувалося значне переміщення людей, у медіа піднімаються всі першочергові потреби, однак менше приділяється уваги типовим проблемам (наприклад, психологічній допомозі) ВПО. У 2023 році спостерігається відсутність матеріалів щодо освітніх послуг та юридичної допомоги. Це пояснюється можливим задовільним рівнем інтеграції ВПО у приймаючі громади, соціальною адаптацією, що впливає на втрату актуальності тих тем, які стають менш корисними для внутрішньо переміщених осіб.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JG3UU00B>.
2. Репортер. Івано-Франківське онлайн-видання. URL: <https://report.if.ua/>.
3. Синоруб Г. Аудиторія цифрових медіа: способи залучення. *Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи : матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції* (м. Тернопіль, 15 квітня 2021 року). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С. 71–73.
4. Трубавіна І. М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа соціально-педагогічної роботи з ними. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 8. С. 434–446.

Інформаційний спротив ворожим наративам засобами мікромедіа в умовах російсько-української війни : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [відповідальний редактор В. А. Ковпак]. Запоріжжя : ЗНУ, факультет журналістики, 2023. 149 с.

Автор матеріалу несе повну відповідальність за мовну і граматичну правильність тексту, за достовірність змісту, а також за дотримання етичних норм, авторських прав та академічної доброчесності. Публікація матеріалів у збірнику здійснюється в авторській редакції.